

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

21. oktober 2021 *

»Præjudiciel forelæggelse – social sikring af vandrende arbejdstagere – forordning (EF) nr. 883/2004 – artikel 52, stk. 1, litra b) – arbejdstager, der udøver lønnet beskæftigelse i to medlemsstater – den minimumsperiode, der i henhold til national ret kræves for erhvervelse af ret til alderspension – hensyntagen til bidragsperiode, der er tilbagelagt efter en anden medlemsstats lovgivning – sammenlægning – beregning af den pensionsydelse, der skal udbetales«

I sag C-866/19,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen) ved afgørelse af 19. september 2019, indgået til Domstolen den 27. november 2019, i sagen

SC

mod

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af formanden for Anden Afdeling, A. Prechal, som fungerende formand for Tredje Afdeling, og dommerne J. Passer, F. Biltgen (refererende dommer), L.S. Rossi og N. Wahl,

generaladvokat: E. Tanchev,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie ved radcowie prawni J. Piotrowski og S. Żółkiewski,
- den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,

* Processprog: polsk.

– den tjekkiske regering ved M. Smolek, J. Pavliš og J. Vlácil, som befuldmægtigede,
– den ungarske regering ved M.Z. Fehér og M. Tátrai, som befuldmægtigede,
– Europa-Kommissionen ved D. Martin og M. Brauhoff, som befuldmægtigede,
og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 15. april 2021,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 52, stk. 1, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger (EUT 2004, L 166, s. 1, berigtiget i EUT 2004, L 200, s. 1).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem SC og Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie (socialforsikringsinstitutionen, kontor I i Warszawa, Polen) (herefter »pensionsorganet«) vedrørende fastlæggelsen af størrelsen af den pro rata-alderspension, som nævnte organ skal udbetale til SC.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, i den affattelse, der er ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997, L 28, s. 1) (herefter »forordning nr. 1408/71«), blev ophævet den 1. maj 2010, hvor forordning nr. 883/2004 blev anvendelig.

Forordning nr. 1408/71

- 4 I henhold til artikel 1, litra r), i forordning nr. 1408/71 defineredes udtrykket »forsikringsperioder« som de »bidrags- eller beskæftigelsesperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, der i den lovgivning, hvorefter de er tilbagelagt eller anses for at være tilbagelagt, betegnes eller anerkendes som forsikringsperioder, samt alle dermed ligestillede perioder, for så vidt de efter denne lovgivning anses for ligestillet med forsikringsperioder«.
- 5 Artikel 45 i forordning nr. 1408/71 med overskriften »Medregning af forsikrings- eller bopælsperioder tilbagelagt efter lovgivninger, som arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende har været omfattet af, med henblik på erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser« bestemte i stk. 1:

»Såfremt erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser efter en ordning, som ikke er en særordning i den i stk. 2 eller 3 omhandlede forstand, i henhold til en medlemsstats lovgivning er betinget af, at der er tilbagelagt forsikrings- eller bopælsperioder, skal den kompetente institution i fornødent omfang medregne forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter en almindelig

ordning eller en særordning, og ligeledes uden hensyn til om de er tilbagelagt efter en ordning for arbejdstagere eller en ordning for selvstændige erhvervsdrivende. Med henblik herpå medregnes disse perioder, som om det drejede sig om perioder, der var tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning.«

- 6 Denne forordnings artikel 46 med overskriften »Ydelsernes fastsættelse« bestemte i stk. 1 og 2:

»1. Såfremt de foreskrevne betingelser i en medlemsstats lovgivning for erhvervelse af ret til ydelser er opfyldt, uden at hverken artikel 45 eller artikel 40, stk. 3, behøver at bringes i anvendelse, gælder følgende regler:

- a) Den kompetente institution beregner det ydelsesbeløb, der skal udredes:
i) dels i henhold til den for institutionen gældende lovgivning alene
ii) dels i henhold til stk. 2

[...]

2. Såfremt de foreskrevne betingelser i en medlemsstats lovgivning for erhvervelse af ret til ydelser kun opfyldes ved anvendelse af artikel 45 og/eller artikel 40, stk. 3, gælder følgende regler:

- a) Den kompetente institution beregner det teoretiske beløb for den ydelse, som den pågældende ville kunne gøre krav på, hvis samtlige forsikrings- og/eller bopælsperioder, der er tilbagelagt i de medlemsstater, hvis lovgivning arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende har været omfattet af, havde været tilbagelagt i den omhandlede medlemsstat og efter den lovgivning, der gælder for den pågældende institution på det tidspunkt, da ydelsen skal fastsættes. [...]
- b) Den kompetente institution fastsætter derefter det faktiske beløb for ydelsen på grundlag af det i litra a) nævnte teoretiske beløb efter forholdet mellem længden af de forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, og den samlede længde af de forsikrings- og bopælsperioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i alle de berørte medlemsstater forud for forsikringsbegivenhedens indtræden.«

Forordning nr. 883/2004

- 7 Ifølge artikel 1, litra t), i forordning nr. 883/2004 forstås ved udtrykket »forsikringsperioder« de »bidrags- eller beskæftigelsesperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, der i den lovgivning, hvorefter de er tilbagelagt eller anses for at være tilbagelagt, betegnes eller anerkendes som forsikringsperioder, samt alle dermed ligestillede perioder, for så vidt de efter denne lovgivning anses for ligestillet med forsikringsperioder«.
- 8 Artikel 6 i forordning nr. 883/2004 med overskriften »Sammenlægning af perioder«, der efterfulgte artikel 45, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, har følgende ordlyd:

»Medmindre andet er fastsat i denne forordning, medregner den kompetente institution i en medlemsstat, hvis lovgivning gør:

- erhvervelse, bevarelse, varighed eller generhvervelse af retten til ydelser

[...]

betinget af, at der er tilbagelagt forsikrings-, beskæftigelses- eller bopælsperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, i nødvendigt omfang forsikrings-, beskæftigelses- eller bopælsperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, der er tilbagelagt efter en anden medlemsstats lovgivning, som om der er tale om perioder, der er tilbagelagt efter den for pågældende institution gældende lovgivning.»

- 9 Kapitel 5 i afsnit III i forordning nr. 883/2004 med overskriften »Alders- og efterladtepensioner« indeholder bl.a. denne forordnings artikel 52 med overskriften »Ydelsernes fastsættelse«. Artikel 52, stk. 1, der i det væsentlige gengiver bestemmelserne i artikel 46, stk. 2, i forordning nr. 1408/71, bestemmer:

»Den kompetente institution beregner det ydelsesbeløb, der skal udredes:

- a) i henhold til den for institutionen gældende lovgivning, men kun hvis de betingelser, der kræves for ret til ydelser, udelukkende er opfyldt efter national lovgivning (national ydelse)
- b) ved at beregne et teoretisk beløb og derefter et faktisk beløb (pro rata-ydelse) således:
- i) [D]et teoretiske beløb for ydelsen er lig den ydelse, som den pågældende ville kunne gøre krav på, hvis samtlige forsikrings- og/eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter de øvrige medlemsstats lovgivning, havde været tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning på det tidspunkt, da ydelsen skulle fastsættes. Såfremt ydelsesbeløbet efter nævnte lovgivning ikke afhænger af længden af de tilbagelagte perioder, anses dette beløb for at være det teoretiske beløb.
- ii) [D]en kompetente institution fastsætter derefter det faktiske beløb for pro rata-ydelsen på grundlag af det teoretiske beløb efter forholdet mellem længden af de forsikrings- og/eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, og den samlede længde af de forsikrings- og/eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter alle de medlemsstats lovgivning, som den pågældende har været omfattet af, forud for forsikringsbegivenhedens indtræden.»

Polsk ret

- 10 Artikel 5, stk. 1, nr. 2, i ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (lov om alderspensioner og andre pensioner ydet af den sociale sikringskasse) af 17. december 1998, i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (Dz. U. af 2018, pos. 1270), bestemmer, at ved fastsættelsen af retten til alderspension og beregningen af dens størrelse skal ikke-bidragspligtige forsikringsperioder alene tages i betragtning med henblik på beregningen af alderspensionens størrelse, i det omfang disse perioder ikke overskrider en tredjedel af de godtgjorte bidragspligtige forsikringsperioder.

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 11 Ved pensionsorganets afgørelse af 24. februar 2014 blev sagsøgeren i hovedsagen tildelt alderspension med virkning fra den 5. november 2013.

- 12 Ved fastlæggelsen af retten til alderspension tog pensionsorganet hensyn til forskellige forsikringsperioder for sagsøgeren i hovedsagen. Dette organ fastsatte først længden af de bidragspligtige forsikringsperioder, der var tilbagelagt efter Republikken Polens lovgivning, for derefter at medregne de ikke-bidragspligtige forsikringsperioder, der var tilbagelagt efter denne medlemsstats lovgivning, og som udgjorde en tredjedel af de bidragspligtige forsikringsperioder. Endelig og for så vidt som den forsikrede ikke alene på grundlag af de forsikringsperioder, der var tilbagelagt efter den for Republikken Polens gældende lovgivning, havde optjent den krævede minimumsforsikringsperiode for at erhverve ret til en pension, blev de forsikringsperioder, der var tilbagelagt i en anden medlemsstat, nemlig Kongeriget Nederlandene, lagt til de bidragspligtige forsikringsperioder, der var tilbagelagt efter Republikken Polens lovgivning.
- 13 Efter fastlæggelsen af forsikringsperioden beregnede pensionsorganet i henhold til artikel 52, stk. 1, litra b), i forordning nr. 883/2004 på samme måde det teoretiske beløb for ydelsen ved at sammenlægge de nationale bidragspligtige forsikringsperioder og de nationale ikke-bidragspligtige forsikringsperioder, som ikke overskred en tredjedel af de førstnævnte forsikringsperioder, inden de forsikringsperioder, der var tilbagelagt efter lovgivningen i en anden medlemsstat, blev lagt til. Det faktiske beløb for ydelsen blev beregnet i forhold til længden af de forsikringsperioder, såvel bidragspligtige som ikke-bidragspligtige, der var tilbagelagt efter Republikken Polens lovgivning, hvorved sidstnævnte perioder blev medregnet, i den udstrækning de udgjorde en tredjedel af de nationale bidragspligtige forsikringsperioder i forhold til den samlede længde af de forsikringsperioder, der var tilbagelagt efter såvel Republikken Polens lovgivning som efter en anden medlemsstats lovgivning.
- 14 Sagsøgeren i hovedsagen anlagde sag til prøvelse af pensionsorganets afgørelse af 24. februar 2014 og nedlagde påstand bl.a. om, at de ikke-bidragspligtige forsikringsperioder, der var tilbagelagt efter Republikken Polens lovgivning, i større udstrækning skulle medregnes ved beregningen af alderspensionens størrelse, og gjorde gældende, at pensionsorganet havde begået en retlig fejl ved ikke at tage hensyn til Domstolens ræsonnement i dom af 3. marts 2011, Tomaszewska (C-440/09, herefter »Tomaszewska-dommen«, EU:C:2011:114), hvorefter der ved fastlæggelsen af de forsikringsperioder, der skal være tilbagelagt for at erhverve ret til alderspension, med henblik på at fastsætte den grænse, som ikke-bidragspligtige perioder ikke må overstige, skal medregnes alle de forsikringsperioder, som er tilbagelagt i løbet af den vandrende arbejdstagers erhvervsaktive liv, herunder dem, der er tilbagelagt i andre medlemsstater.
- 15 Sąd Okręgowy w Warszawie (den regionale domstol i Warszawa, Polen) fandt, at den beregningsmetode, som pensionsorganet havde anvendt, var korrekt, og frifandt pensionsorganet ved dom af 19. november 2015.
- 16 Efter at sagsøgeren i hovedsagen havde iværksat appel, omgjorde Sąd Apelacyjny w Warszawie (appeldomstolen i Warszawa, Polen) ved dom af 9. august 2017 denne dom og pensionsorganets afgørelse af 24. februar 2014. Denne domstol præciserede, at den fortolkning, der var anlagt i Tomaszewska-dommen vedrørende anvendelsen af artikel 45 i forordning nr. 1408/71, ikke kun gælder for fastsættelsen af den varighed, der er nødvendig for at erhverve ret til alderspension, men også for beregningen af størrelsen af den ydelse, der skal udredes.
- 17 Pensionsorganet iværksatte kassationsappel til prøvelse af denne dom ved Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen). Til støtte for appellen har dette organ for det første gjort gældende, at Tomaszewska-dommen vedrørte fortolkningen af artikel 45, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, der svarer til artikel 6 i forordning nr. 883/2004, og ikke artikel 46, stk. 2, i forordning nr. 1408/71, som svarer til artikel 52, stk. 1, i forordning nr. 883/2004, der er omhandlet i hovedsagen. For det

andet finder denne dom kun anvendelse på faktiske omstændigheder, der ligner de faktiske omstændigheder i den sag, der gav anledning til nævnte dom. For det tredje ville en anvendelse af den fortolkning af artikel 45 i forordning nr. 1408/71, som er anlagt i Tomaszewska-dommen, i hovedsagen have til følge, at ikke-bidragspligtige forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter Republikken Polens lovgivning, tages i betragtning i et større omfang end det, der er foreskrevet i polsk ret, hvilket ville medføre en forhøjelse af den polske sociale sikringsordnings andel af den forsikrede persons ydelse. For det fjerde fremgår det af punkt 2 i afgørelse nr. H6 fra Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger af 16. december 2010 om anvendelsen af visse principper i forbindelse med sammenlægning af perioder i henhold til artikel 6 i forordning (EF) nr. 883/2004 (EUT 2011, C 45, s. 5), at de forsikringsperioder, der indberettes af andre medlemsstater, sammenlægges af den medlemsstat, de er rettet til, uden at der sættes spørgsmålstegn ved kvaliteten heraf, hvilket indebærer, at det polske socialforsikringsinstitut ikke er forpligtet til at tage nationale forsikringsperioder i betragtning i større udstrækning end, hvad der er foreskrevet i den nationale ret.

- 18 Ifølge den forelæggende ret er der tre mulige fortolkninger af artikel 52, stk. 1, litra b), i forordning nr. 883/2004.
- 19 Den første mulige fortolkning er den, der er anlagt af Sąd Apelacyjny w Warszawie (appeldomstol i Warszawa), og som er baseret på fortolkningen af artikel 45, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, således som den fremgår af Tomaszewska-dommen, hvorefter den kompetente institution i den berørte medlemsstat med henblik på at fastsætte den grænse, som ikke-bidragspligtige forsikringsperioder ikke må overstige i forhold til bidragspligtige forsikringsperioder, skal tage hensyn til alle de forsikringsperioder, som er tilbagelagt, herunder dem, der er tilbagelagt i andre medlemsstater. Denne retlige fiktion finder anvendelse ikke alene på erhvervelsen af retten til en ydelse, men også på beregningen af ydelsens teoretiske og faktiske beløb.
- 20 Den anden fortolkning indebærer, at Tomaszewska-dommen kun delvist påvirker fortolkningen af artikel 52 i forordning nr. 883/2004, for så vidt som det kun er denne artikels stk. 1, litra b), nr. i), der udtrykkeligt bestemmer, at det teoretiske beløb skal beregnes ved at anvende en retlig fiktion, hvorefter den forsikrede har tilbagelagt alle forsikringsperioder, herunder dem, der er tilbagelagt i andre medlemsstater, i den medlemsstat, hvor ydelsen skal fastsættes. Derimod foretages beregningen af det faktiske beløb som omhandlet i samme artikels stk. 1, nr. ii), uden at denne fiktion anvendes systematisk.
- 21 Den tredje mulige fortolkning af Tomaszewska-dommen vedrører alene erhvervelsen af retten til en alderspension og ikke beregningen af pensionsbeløbet.
- 22 På denne baggrund har Sąd Najwyższy (øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 52, stk. 1, litra b), i [forordning nr. 883/2004] fortolkes således, at den kompetente institution:

- a) i henhold til national ret skal medregne ikke-bidragspligtige perioder, som ikke overskrider 1/3 af de samlede bidragsperioder, der er tilbagelagt i henhold til national lovgivning og lovgivningen i andre medlemsstater både ved beregningen af det teoretiske beløb [nr. i)] og det faktiske beløb for ydelsen [nr. ii)], eller

- b) i henhold til national ret skal medregne ikke-bidragspligtige perioder, som ikke overskrider 1/3 af de samlede bidragsperioder, der er tilbagelagt i henhold til national lovgivning og lovgivningen i andre medlemsstater, men kun ved beregningen af det teoretiske beløb [nr. i)] og ikke ved beregningen det faktiske beløb for ydelsen [nr. ii)], eller
- c) ikke ved beregningen af hverken det teoretiske beløb [nr. i)] eller det faktiske beløb for ydelsen [nr. ii)] skal medregne forsikringsperioder i andre medlemsstater ved beregningen af grænsen for ikke-bidragspligtige perioder i henhold til national ret?»

Om det præjudicielle spørgsmål

- 23 Med dette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 52, stk. 1, litra b), i forordning nr. 883/2004 skal fortolkes således, at den kompetente institution i den berørte medlemsstat ved fastlæggelsen af den grænse, som de ikke-bidragspligtige forsikringsperioder ikke må overskride i forhold til de bidragspligtige forsikringsperioder i henhold til denne medlemsstats lovgivning, skal tage hensyn til de forskellige forsikringsperioder, herunder dem, der er tilbagelagt efter andre medlemsstaters lovgivning, ved beregningen af det teoretiske beløb for ydelsen, der er omhandlet i denne bestemmelses nr. i), og af det faktiske beløb for ydelsen, som er omhandlet i samme bestemmelses nr. ii).
- 24 Indledningsvis bemærkes, at selv om forordning nr. 1408/71 fra den 1. maj 2010 blev erstattet af forordning nr. 883/2004, gengives bestemmelserne i artikel 45 og 46 i forordning nr. 1408/71 i det væsentlige i henholdsvis artikel 6 og 52 i forordning nr. 883/2004. Derfor er Domstolens praksis vedrørende disse bestemmelser som anført af generaladvokaten i punkt 28 i forslaget til afgørelse fortsat relevant for fortolkningen af de pågældende bestemmelser i forordning nr. 883/2004.
- 25 Det skal bemærkes, at bestemmelserne i såvel forordning nr. 1408/71 som i forordning nr. 883/2004 ikke indfører en fælles socialsikringsordning, men udelukkende har til formål at sikre en samordning af medlemsstaternes nationale sikringsordninger, som fortsat består. I henhold til fast retspraksis bevarer medlemsstaterne således deres kompetence til selv at udforme deres sociale sikringsordninger (jf. i denne retning dom af 21.2.2013, Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, præmis 35, og af 7.12.2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, præmis 38).
- 26 Eftersom forordning nr. 1408/71 og nr. 883/2004 ikke fastsætter betingelserne for tilvejebringelsen af beskæftigelses- eller forsikringsperioder, er disse betingelser, således som det fremgår af såvel artikel 1, litra r), i forordning nr. 1408/71 som af artikel 1, litra t), i forordning nr. 883/2004, udelukkende defineret ved den medlemsstats lovgivning, i henhold til hvilken de pågældende perioder er tilbagelagt (jf. i denne retning dom af 20.1.2005, Salgado Alonso, C-306/03, EU:C:2005:44, præmis 30).
- 27 Selv om det tilkommer de enkelte medlemsstaters lovgivere navnlig at fastsætte de betingelser, som en person skal opfylde for at være berettiget til ydelser, skal medlemsstaterne imidlertid overholde EU-retten og navnlig EUF-traktatens bestemmelser om unionsborgernes ret til at færdes og opholde sig på medlemsstaternes område (jf. i denne retning dom af 21.2.2013, Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, præmis 36 og 37, og af 23.1.2020, Bundesagentur für Arbeit, C-29/19, EU:C:2020:36, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis).

- 28 Med henblik på at sikre denne iagttagelse bestemmer artikel 45 i forordning nr. 1408/71, således som den i det væsentlige er gengivet i artikel 6, i forordning nr. 883/2004, at når erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser efter en ordning i henhold til en medlemsstats lovgivning er betinget af, at der er tilbagelagt forsikringsperioder, skal den kompetente institution i denne medlemsstat medregne forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter hver medlemsstats lovgivning, som om de var tilbagelagt efter den lovgivning, som institutionen anvender. De forsikringsperioder, der er tilbagelagt i forskellige medlemsstater, skal med andre ord sammenlægges (dom af 7.12.2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, præmis 41).
- 29 Artikel 45 i forordning nr. 1408/71 og artikel 6 i forordning nr. 883/2004 iværksætter således princippet om sammenlægning af forsikrings-, bopæls- eller beskæftigelsesperioder, således som dette princip er fastsat i artikel 48 TEUF. Der er tale om et af de grundlæggende principper for Unionens samordning af medlemsstaternes sociale sikringsordninger, der skal sikre, at udøvelsen af retten til fri bevægelighed ikke bevirker, at en arbejdstager mister de sociale fordele, som han ville have haft krav på, hvis han havde tilbragt hele sit erhvervsaktive liv i en enkelt medlemsstat. Hvis dette var konsekvensen, ville det kunne afholde arbejdstagere i Unionen fra at udøve deres ret til fri bevægelighed, hvilket ville være en hindring for denne frihed (jf. i denne retning Tomaszewska-dommen, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).
- 30 Når en national lovgivning ved fastlæggelsen af den minimumsforsikringsperiode, der skal være tilbagelagt for at erhverve ret til en alderspension, fastsætter en grænse, som ikke-bidragspligtige forsikringsperioder ikke må overstige i forhold til bidragspligtige forsikringsperioder, skal den kompetente institution i den pågældende medlemsstat ved fastlæggelsen af de bidragspligtige forsikringsperioder dermed medregne alle de forsikringsperioder, som er tilbagelagt i løbet af den vandrende arbejdstagers erhvervsaktive liv, herunder dem, der er tilbagelagt efter lovgivningen i andre medlemsstater (jf. i denne retning Tomaszewska-dommen, præmis 37 og 39).
- 31 Det skal i denne forbindelse præciseres, at princippet om sammenlægning finder anvendelse i alle situationer, hvor erhvervelse af ret til alderspension kræver, at der tages hensyn til perioder, der er tilbagelagt efter andre medlemsstaters lovgivning, og anvendelsen af dette princip kan derfor ikke begrænses til det ene tilfælde, der ligger til grund for Tomaszewska-dommen, hvor grænsen ikke var nået på grundlag af en første beregning, der indebar, at de bidragspligtige og ikke-bidragspligtige forsikringsperioder, der var fastlagt i medfør af de nationale bestemmelser, blev sammenlagt med de bidragspligtige forsikringsperioder, der var tilbagelagt efter en anden medlemsstats lovgivning, uden at sidstnævnte perioder blev medregnet ved fastlæggelsen af denne grænse.
- 32 Tvisten i hovedsagen vedrører imidlertid ikke reglerne for erhvervelse af en ret til pension, der er fastsat i artikel 45, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, som artikel 6 i forordning nr. 883/2004 efterfulgte, men beregningen af alderspensionsbeløbet.
- 33 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at artikel 48, stk. 1, litra a), TEUF bestemmer, at Europa-Parlamentet og Rådet for at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed vedtager de foranstaltninger, der er nødvendige for sammenlægningen af alle forsikringsperioder, der i de forskellige nationale lovgivninger tages i betragtning med henblik på ikke alene at indrømme og opretholde retten til ydelser, men også på at beregne disse.

- 34 Det fremgår af ordlyden af artikel 52, stk. 1, litra b), i forordning nr. 883/2004, der i det væsentlige gengiver de beregningsregler, der er fastsat i bl.a. artikel 46 i forordning nr. 1408/71 (jf. i denne retning Tomaszewska-dommen, præmis 22 og den deri nævnte retspraksis), at beregningen af alderspensionsbeløbet sker i to faser, hvilket betyder, at der først beregnes et teoretisk beløb og dernæst et faktisk beløb.
- 35 For så vidt angår den første fase, der er omhandlet i forordningens artikel 52, stk. 1, litra b), nr. i), er den kompetente institution forpligtet til at beregne det teoretiske beløb for den ydelse, som den forsikrede ville kunne gøre krav på, hvis samtlige forsikrings- og/eller bopælsperioder, som den pågældende har tilbagelagt efter lovgivningen i andre medlemsstater, var tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning [jf. vedrørende artikel 46, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 dom af 26.6.1980, Menzies, 793/79, EU:C:1980:172, præmis 9, og af 7.12.2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, præmis 42].
- 36 I henhold til denne bestemmelse skal det teoretiske beløb således beregnes, som om den forsikredes erhvervsmæssige beskæftigelse udelukkende er foregået i den pågældende medlemsstat (jf. i denne retning dom af 26.6.1980, Menzies, 793/79, EU:C:1980:172, præmis 10, af 21.7.2005, Koschitzki, C-30/04, EU:C:2005:492, præmis 27, og af 21.2.2013, Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, præmis 41).
- 37 Som generaladvokaten har anført i punkt 53 i forslaget til afgørelse, indebærer dette i det foreliggende tilfælde, at de bidragsperioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i Republikken Polen og efter lovgivningen i Kongeriget Nederlandene, skal medregnes ved fastlæggelsen af grænsen på en tredjedel, som de ikke-bidragspligtige forsikringsperioder i henhold til Republikken Polens lovgivning ikke må overstige i forhold til de bidragspligtige forsikringsperioder med henblik på beregningen af ydelsens teoretiske beløb. Med andre ord skal de forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i de forskellige medlemsstater, sammenlægges med henblik på beregningen af ydelsens teoretiske beløb.
- 38 Denne fortolkning af artikel 52, stk. 1, litra b), nr. i), i forordning nr. 883/2004 er i overensstemmelse med formålet med denne bestemmelse, for så vidt som den beregning, der skal foretages i henhold til denne bestemmelse, i lighed med den beregning, der skal foretages i henhold til artikel 46, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71, har til formål at sikre arbejdstageren det maksimale teoretiske beløb, som han ville kunne gøre krav på, hvis samtlige forsikringsperioder var tilbagelagt i henhold til den pågældende medlemsstats lovgivning (dom af 26.6.1980, Menzies, 793/79, EU:C:1980:172, præmis 11, og af 21.7.2005, Koschitzki, C-30/04, EU:C:2005:492, præmis 28).
- 39 Som generaladvokaten har anført i punkt 56 i forslaget til afgørelse, er en optimering af de elementer, der er relevante for beregningen af det teoretiske beløb desuden i overensstemmelse med fast retspraksis, hvorefter artikel 46, stk. 2, i forordning nr. 1408/71, som artikel 52, stk. 1, i forordning nr. 883/2004 har afløst, skal fortolkes i lyset af det formål, der er fastsat i artikel 48 TEUF, og som er, navnlig ved sammenlægning af forsikrings-, bopæls- eller beskæftigelsesperioder, at bidrage til at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed, hvilket indebærer, at de vandrede arbejdstagere hverken må miste retten til sociale ydelser eller tåle en nedsættelse af størrelsen af disse, fordi de har udnyttet deres ret til fri bevægelighed (jf. i denne retning dom af 9.8.1994, Reichling, C-406/93, EU:C:1994:320, præmis 21 og 24, af 17.12.1998, Lustig, C-244/97, EU:C:1998:619, præmis 30 og 31, og af 21.2.2013, Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, præmis 43).

- 40 Hvad angår den anden fase, der er omhandlet i artikel 52, stk. 1, litra b), nr. ii), i forordning nr. 883/2004, skal den kompetente institution derimod fastsætte det faktiske beløb for ydelsen på grundlag af det teoretiske beløb efter forholdet mellem længden af de forsikrings- og/eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter den for den pågældende institution gældende lovgivning, og den samlede længde af de forsikrings- og bopælsperioder, der er tilbagelagt under alle de pågældende medlemsstaters lovgivninger [jf. vedrørende artikel 46, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71 dom af 26.6.1980, *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, præmis 9, og af 7.12.2017, *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, præmis 42].
- 41 Artikel 52, stk. 1, litra b), nr. ii), i forordning nr. 883/2004 har således udelukkende til formål at fordele ydelsesbyrden mellem institutionerne i de berørte medlemsstater efter forholdet mellem længden af de forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter den for enhver af disse medlemsstater gældende lovgivning. Denne anvendelse ved beregningen af det faktiske beløb af princippet om forholdsmæssig beregning og ikke princippet om sammenlægning er begrundet, henset til, at der ikke findes en fælles ordning for social sikring, hvilket indebærer, at den økonomiske integritet af medlemsstaternes sociale sikringsordninger skal opretholdes, samtidig med at de arbejdstagere, der udøver deres ret til fri bevægelighed, ikke må stilles ringere. Hvis en periode, som ikke svarer til nogen faktisk tilbagelagt forsikring-, endsige bopælsperiode i den pågældende medlemsstat, blev taget i betragtning ved den forholdsmæssige beregning, ville byrdefordelingen af ydelserne mellem medlemsstaterne kunstigt og ensidigt blive bragt ud af balance i strid med det system, der er indført med denne artikel [jf. i denne retning vedrørende artikel 46, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71 dom af 26.6.1980, *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, præmis 11].
- 42 Som generaladvokaten ligeledes i det væsentlige har anført i punkt 55 og 58 i forslaget til afgørelse, er de enkelte kompetente institutioner kun ansvarlige for at udbetale en del af ydelsen i forhold til de relevante perioder, der er tilbagelagt efter den for den pågældende institution gældende lovgivning. Det faktiske beløb for ydelsen udgør således den andel af det teoretiske beløb, som svarer til de samlede forsikrings- eller bopælsperioder, som faktisk er tilbagelagt i den pågældende medlemsstat.
- 43 Det faktiske beløb for ydelsen skal dermed beregnes på grundlag af samtlige faktiske bidragsperioder eller perioder, der sidestilles hermed efter den lovgivning, der gælder for den kompetente institution (jf. i denne retning dom af 3.10.2002, *Barreira Pérez*, C-347/00, EU:C:2002:560, præmis 39), med undtagelse af de forsikringsperioder, der er tilbagelagt uden for den pågældende medlemsstat.
- 44 I det foreliggende tilfælde skal beregningen af ydelsens faktiske beløb således foretages i henhold til polsk lovgivning, idet der tages hensyn til de bidragspligtige forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter Republikken Polens lovgivning, og de ikke-bidragspligtige forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter denne medlemsstats lovgivning, som ikke overskrider en tredjedel af de bidragspligtige forsikringsperioder, således som foreskrevet i nævnte lovgivning, dog med undtagelse af de forsikringsperioder, der er tilbagelagt i en anden medlemsstat.
- 45 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 52, stk. 1, litra b), i forordning nr. 883/2004 skal fortolkes således, at ved fastlæggelsen af den grænse, som de ikke-bidragspligtige forsikringsperioder ikke må overskride i forhold til de bidragspligtige forsikringsperioder i henhold til national lovgivning, skal den kompetente institution i den pågældende medlemsstat ved beregningen af det i denne bestemmelses nr. i), omhandlede teoretiske beløb tage hensyn til samtlige forsikringsperioder, herunder dem, der er tilbagelagt

efter andre medlemsstaters lovgivning, mens der ved beregningen af det i bestemmelsens nr. ii), omhandlede faktiske beløb for ydelsen alene skal tages hensyn til de forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter den pågældende medlemsstats lovgivning.

Sagsomkostninger

- 46 Da sagernes behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Artikel 52, stk. 1, litra b), i Europa-Parlamentet forordning (EF) nr. 883/2004 af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger skal fortolkes således, at ved fastlæggelsen af den grænse, som de ikke-bidragspligtige forsikringsperioder ikke må overskride i forhold til de bidragspligtige forsikringsperioder i henhold til national lovgivning, skal den kompetente institution i den pågældende medlemsstat ved beregningen af det i denne bestemmelses nr. i) omhandlede teoretiske beløb tage hensyn til samtlige forsikringsperioder, herunder dem, der er tilbagelagt efter andre medlemsstaters lovgivning, mens der ved beregningen af det i bestemmelsens nr. ii) omhandlede faktiske beløb for ydelsen alene skal tages hensyn til de forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter den pågældende medlemsstats lovgivning.

Underskrifter